

Domoljub

V Ljubljani 10. marca 1943-XXI

56 - Štev. 10

Pomlad v sobi

»Domoljub« je vedno daljal prave smernice Slovincem. Naroči naj ga vsaka družina v vašem kraju, ker bo vsem najzvestejši prijatelj!
Naročite se na knjižnico še danes pri upravi knjižnice, Ljubljana, Kopljarjeva 6 ali v Ljudski knjigarni ali vnjeni podružnici na Miklošičevi c. 5

Ko kuješ svoj značaj

Hiter pri delu

Marsikdo se rad pobaha, češ kako hiter je pri delu. Je že kar prav, če človek svoje delo opravlja mirno in vztrajno in ne neha prej, dokler delo ni končano. Saj veste, da tak, ki skače od dela do dela, nikamor ne pride in vse na pol naredi, pa naj si vinograd koplje, drevje obrezuje ali živino krmí. Vsake stvari se je treba zares lotiti in jo do konca dognati. So pa ljudje, ki pri vsej svoji pridnosti nikamor ne pridejo, ker preveč pri delu mečkajo. Takemu je naš človek dal lepe pridevke: počasne, mečke, ker pri svojem delu le mečka in ga slabo naredi ali pa sploh ne. Da bi se takemu pridevku izognili, se zlasti mladi ljudje trudijo, da bi svoje delo hitro opravili. Takemu se kaj rado primeri, da bo svoje delo tudi »zmečkale«, da ne bo nič prida. Vsako delo namreč potrebuje svojega časa, če naj bo dobro storjeno. Za to potrebuje človek dobro mero potrpljenja. Nepočakan človek bo svoje delo navadno slabo opravil. Kaj se pravi res dobro delati, vam večkrat služijo vzgledi iz domačega življenja. Vendar pa naj iz življenja duševnih delavcev navedemo nekaj vzgledov v pouk in posnemanje:

Nekateri pisatelji ali pesniki so svoja dela več let pisali. To, kar človek v nekaj dneh lagodno lahko prebere, to je pisatelj pisal dolga leta. Sloveči pisatelj Teodor Fontane sam o sebi pravi: »Jaz sem pač najbolj počasni delavec na vsem svetu, ker mi največ časa potem vzame piljenje tega, kar sem napisal. Kar sem namreč napisal, s tem nisem zadovoljen. Vesaj tri četrtine tega potem, ko je napisano, spremenim in popravim, to se pravi: pilim.«

Gotovo vam bo znano ime velikega ruskega pisatelja grofa Leva Tolstega. Njegova dela slova po vsem svetu in pri vseh narodih. Napisal je silno mnogo povesti in romanov. Pa je o sebi in svojem delu rad govoril, da je podobno zlatu, ki ga moreš dobiti samo, če boš pesek, v katerem je zlato, skrbno izpiral. Tako je tudi pisal. Najprej je vse premišljal in zbral gradivo, kar je dolgo trajalo. Potem pa se je usedel in naglo napisal, kar je imel v glavi. Marsikateri dandanašnji pisatelj bi zdaj kajpada takoj hitel v tiskarno ter razglasil svojo novo umetnino. Tolstoj pa je zdaj šele začel. Neumorno je prebiral svoje delo, črtal, popraviljal, dostavljal, da je nazadnje bilo več popravkov kakor pa prejšnjega pisanja. To je zdaj vnovič na čisto napisal ter spet začel popravljati. Šele, ko je tretjič vse prepisal, je bil v glavnem zadovoljen. Vendar pa je nekatere odstavke še potem po desetkrat prepisal. Zato pa so njegova dela, daš močno globoka, tako jasna ter imajo trajno veljavo.

Tudi naš Prešeren, Levstik in drugi so popravljali in prepisovali svoja dela, preden so jih izdali. Zato pa imajo svojo vrednost še zdaj, ko so nekatera že čez sto let brana.

Delaj torej pridno in vztrajno, pa ne prehitro, da ne boš delal — površno!

Jubilej škofa dr. Gregorija Rožmana

med Slovenci bila prav važna, naj omenimo samo imeni škofa in kasnejšega kardinala dr. Jakoba Misija ter nje-govega naslednika dr. Antona Bon. Jegliča. Tudi ta dva moža sta se odlikovala po veliki vnemi za blagor duš in po svetem življenju. — Stala sta kakor hrast v viharju, ki ga je pač mogoče izrjavati, ne pa upogniti.

Vendar med vsemi dosedanjimi 28. ljubljanskimi škofi ni nobenega, ki bi bil moral delovati v tako hudih časih kakor so današnji, ni ga, ki bi mu bilo usojeno tolikanj duševnega trpljenja, kakor njegovemu 29. nasledniku gosp. dr. Gregoriju Rožmanu, kateri je dne 9. sušca dopolnil 60. leto svojega življenja.

Kakor je rajni veliki dr. Jeglič zasnoval in uresničil veliko zamisel škofovih zavodov sv. Stanislava, tako je njegov naslednik dr. Rožman zamislil novo Baragovo semenišče, ki naj bi bilo nekako osrednje slovensko semenišče, ki je zdaj delno dovršeno ter služi za zasilne škofove zavode. Druga velika njegova misel je Katoliška akcija, katere naj bi se po papeških željah izvedla po vseh slovenskih farah ter postala branišče zoper nastopajoče brez-verstvo. Še preden je ta zamisel po vseh farah bila izvedena, je prihrul vihar nad naš narod. In zdaj delovanje Katoliške akcije tam, kjer se je bilo škofu pokorno začelo, že rodi blagoslovljene sadove.

Kakor svetilnik v viharjem morju stoji danes pred nami škof dr. Rožman, ki nam s svojo besedo užiga pogum, s svojim trpljenjem in molitvijo pa daje jamstvo, da vekomaj ne bo osramočen, kdor bo hodil po Gospodovih potih in se držal večnih evangelijskih resnic, ki jih po svojem škofu in duhovnikih oznanja katoliška Cerkev. Slovensko ljudstvo vedno bolj umeva svojega škofa. To pričajo veličastni prvi petki, to pričajo zdaj tudi zlasti prve sobote, h katerim je tolažbe potrebne svoje ovčice usmeril naš današnji jubilent dr. Gregorij Rožman.

Ostanimo zvesti njegovim naukom, da bomo vredni njegovih molitev in trpljenja, kar oboje vsak dan daruje za nas vse! Z njim skupaj se strnimo v enotno fronto ter molimo:

Bog, varuj nam pastirja, varuj njegovo čredo. Reši pastirja in njegovo čredo po priprošnji nebeške Matere Marije!

To bodi naše voščilo za ta njegov jubilej!

Katoliški Slovenci za škofov jubilej obljublamo, da se hočemo držati njegovih zlatih navodil, ki nam jih v teh časih daje za naš časi in večni blagor tako vneti nad-pastir, ko nam vedno znova kliče:

»Stojte v veri! Vihar preskušenj naj vas v veri le še bolj utrdi!«

»Tudi mučeništvo nas ne bo omajalo v veri!«

»Palme mučeništva so zrastle tudi na naših tleh, naša domača zemlja je orošena s krvjo naših bratov in sestra, ki ste jih poznali, z njimi delali, z njimi živeli. Zvesti so bili in stanovitni v veri, zato so morali pasti.«

»Ostanite zvesti! Ne dajte se zbegati, ne dajte se prestrašiti ne od laži, ne od krivic, ne od preganjanja. Kristus je zmagal in z njim bo zmagal vsak, ki ohrani vero!«

Ljubljanska stolnica.

Dne 9. sušca 1943 je ljubljanski škof g. dr. Gregorij Rožman obhajal 60 letnico svojega rojstva. On je 29. škof ljubljanske škofije, ki je bila ustanovljena leta 1461, potrjena pa leta 1463. V teh 480 letih, odkar ljubljanska škofija obstoji, je doživljala s svojimi škofi vred že hude čase. Omenimo samo dva škofa:

Prvi ljubljanski škof je bil Žiga Lamberg. Za njegovega časa so slovenske dežele strašno trpele zaradi turške nevarnosti, ki je takrat od hrvaške strani silila v deželo ter prizadela slovenskemu ljudstvu ogromno gorja. V hudih časih je moral pastirovati prvi ljubljanski škof Lamberg, kateri je bil poprej beneficijat župne cerkve v Šmihelu pri Pliberku, torej prav tamkaj, kjer je pred 60 leti zapredal luč sveta 29. njegov naslednik na ljubljanski škofij-gledal luč sveta 29. njegov naslednik na ljubljanski škofij-ski stolici. Žiga Lamberg je umrl v duhu svetosti l. 1488.

Med najslavnejše ljubljanske škofove spada brez dvoma Tomaž Hren, ki je prav tako moral prestati hude čase, ker je takrat luteranstvo grozilo uničiti katoliško cerkev med Slovenci. Tomaž Hren je odločno šel na delo ter enkrat za vselej ustavil naval luteranstva. Njegova zasluga je, da je slovenski narod ostal katoliški. Ta veliki mož je umrl leta 1630 v Gornjem gradu, ki je že spočetka bil lastnina ljubljanskih škofov.

Ljubljanska škofija je imela še celo vrsto svetih in vnetih škofov. V zadnji dobi, ki je za katoliški preporod

Potek školovega življenja

Dr. Gregorij Rožman se je rodil dne 9. marca 1888 v vasi Dolinčiče, župnija Šmihel pri Pliberku, kmetu Francu in Tereziji, roj. Glinik. Ljudsko šolo je obiskoval v Šmihelu in v Pliberku, gimnazijo kot gojenec Marijaničta v Celovcu. Po maturi leta 1904. je vstopil v celovško bogoslovje, kjer je bil dne 21. julija 1907 posvečen v duhovnika. Novo mašo je pel dne 4. avgusta.

Leta 1909. ga je njegov škof dr. Kahn poslal na Dunaj v Avguštinje. Tam je dne 27. junija 1912 prejel čast doktorja bogoslovja. Bil je nato nastavljen za vzgojnega prefekta v Marijanišču. Leta 1913. je postal docent cerkvenega prava na bogoslovnem učilišču v Celovcu, leta 1914. pa redni profesor. Poleg te službe je bil nekaj let tudi dubovni vodja ter podvodja v semenišču. Za Mohorjevo družbo je napisal molitvenik: »Presveta Evharistija« (1913). Po svetovni vojni je bil kancler prošta Randla v Dobrli vasi.

Leta 1919. je sprejel mesto stolice za cerkveno pravo na ljubljanski bogoslovni fakulteti in pričel predavati dne 7. januarja 1920. Leta 1924. je bil imenovan za izrednega profesorja. Zelo pridno in uspešno je deloval zlasti med mladino in napisal sanjo molitvenik: »Beede življenja« (1927). Od leta 1922. je bil predsednik cerkvenega sodišča in od leta 1927. pravi konzistorialni svetnik.

V tem položaju ga je doletelo imenovanje za pomočnika škofu Jegliču. Po njegovem odstopu dne 1. avgusta 1930 je pa prevzel vodstvo ljubljanske škofije.

Kaj je NOVEGA

Tisoč prireditev Glasbene Maticice

G. ravnatelj Karl Mahkota je povedal ob tisoči prireditvi ljubljanske Glasbene Maticice tudi sledeče zanimive podatke: Glasbena Maticica je pričela z javnimi koncertnimi prireditvami že l. 1884. V dobrih dvajsetih letih so priredili pod vodstvom poslovalnice Glasbene Maticice 268 vokalnih, 123 vokalno instrumentalnih, 75 simfoničnih, 74 komarnih, 73 klavirskih, 40 violinskih, 39 glasovnih solističnih, 13 solistično mešanih koncertov, pa 15 koncertov za čelo, 4 za orgle, 3 za kitare, 52 za mladino in 179 nastopov šole Glasbene Maticice, odnosno državne konservatorija. Želimo Glasbeni Matici še mnogo uspehov tudi v bodočnosti.

d Zlata poroka. Podzemelj: Zlato poroko sta pretekli mesec obhajala in krogu svojih sorodnikov na Krasincu Pezdirc Jure in njegova družica Bana roj. Kokalj iz Svibnika pri Crnomlju. V mladih letih sta bila oba v Ameriki, tam sta si ustanovila družino in potem sta prišla domov v staro domovino, kjer sta v miru preživljala leta. Sedanja vojna vira pa ju je začasno pripeljala k sorodnikom na Krasino. V Ameriki sta bila 14 let. Imela sta pet otrok, od teh sta dva še živa. Bog ju živi še mnogo let!

d Slovenski Čebelar. Izšla je 3. in 4. številka. V uvodniku se spominja urednik pok. M. Humek, ki je bil večletni urednik Čebelarja, in zaradi svojih velikih zaslug za razvoj slovenskega čebelarstva častni član Slovenskega čebelarstva društva. Čebelarjev stari dopisnik »Stric Matice« priporoča večjo skrb za racionalno pridobivanje voska iz voščin. S člankom »Nale panjske končnice« je urednik dovršil svojo zanimivo razpravo. K. O. navaja pet praktičnih formul, ki povedo, koliko sladkorja je v raztopini, če raztopimo sladkor v določenih razmerjih z vodo. Fr. L. opisuje, kako so čebelarili naš predniki. Med »Drobirjem« najdemo več zanimivih in poučnih droblin. Čebelarstvo društvo objavlja računsko zaključke za leto 1942, urednik pa pregled o opazovalnih postajah.

d Izvažanje prašičev. Poljedelski minister je odredil, da se lahko izvažajo svinje do 30 kg žive teže izven pokrajinskih meja brez posebnega dovoljenja. Za izvoz od 30 do 500 kg je potrebno dovoljenje pokrajinske urada gospodarskega zaveda za živinorejo. Za izvoz prašičev nad 50 kg pa je potrebno posebno dovoljenje ministrstva za poljedelstvo in gozdove.

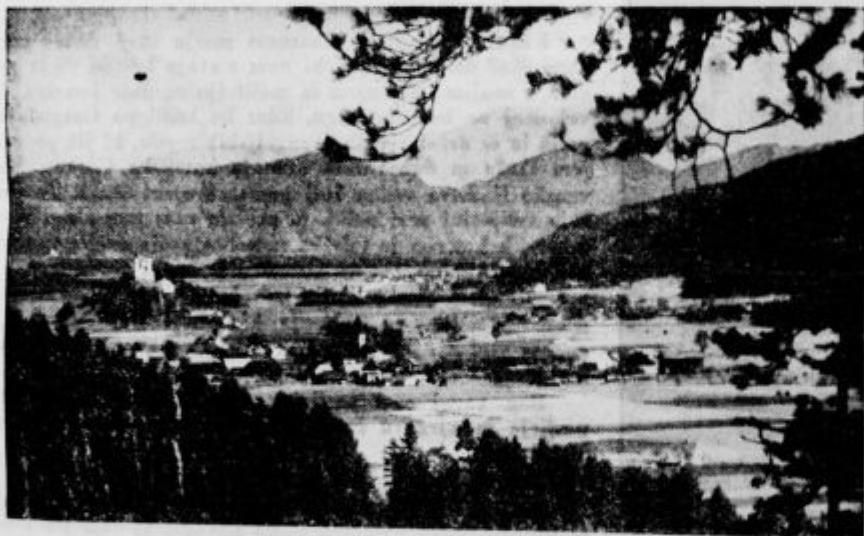
d Nagrado časopisa »Giornale d'Italia« v znesku 25 tisoč lir je dobil za najboljši izviren roman »Rosalia« pisatelj Enrico Pea.

d Ducejeva nagrada za rojstvo drovčkov po 600 lir je bila podeljena Brincu Janezu in Manji iz Gribelj v občini Gradac ter Pezdircu Karlu in Ani iz Dol. Sušice.

d 441 milijona metraških stotov sladkorja so oddale italijanske tovarne v minulem letu ter vstopile v novo gospodarsko leto z močnimi zalozami.

NOVI GROBOVI

V Krikem je nenadoma umrl urar Jože Tomič, ki se je preselil tja iz Kočevja, kjer je bil njegov oče Florijan gostilničar. — V Dolenjih Sušicah je odšel v večnost 76 leten ugledni posestnik Janez Strojín. — V Uršnih Selih je zaspada v Gospodu vrla krščanska mati Veronika Kapš. Med njenimi 10 otroki je bil najstarejši sin Rudolf, župnik v Banjaluki, ki je umrl pred 10 leti. — V Štepani vasi je zapustil solzno dolino Franc Roth starejši. — V Belgradu so pokopali rojaka Cirila Zagaria, bivšega uradnika Kmetijske družbe. — V Vodicah se je smrtno ponesrečil 35 letni posestnik Alojzij Kosce iz Sela. — V Šmartnem pod Šmarno goro je umrl Ivan Urh. — Na Prištavi je odšla v večnost 73 letna posestnica in gostilničarka Antonia Primožič roj. Čadež. — V Ljubljani so odšli v večnost inž. Franc Žužek, uradnica poštne hranilnice Franciška Lavrič, nekdanja kuharica pri družini pokojnega dr. Franc Detela Roza Schöber, samostanski brat iz Misijanske družbe sv. Vincencija Pavelskega Franc Bukovšek, Janez Kunaver, mali Slavko Gačnik, šentjakobski župnik g. Janko Barle, vdova po bivšem senatorju Roza dr. Gregorinova, trgovski zastopnik Miro Domiceli, višji kontrolor Ciril Grafenauer, 76 letna Antonia Golias, upokojenka tobačne tovarne Ana Knez, Terezija Kovatič roj. Wohlge-muth, vdova po železniškem uslužbencu Ivanu Kralj roj. Dermastia in Tilka Škofic. — Naj počivajo v miru! Preostale tolaži Bog!

Pliberk z okolico, kjer je pred 480 leti pri šmihelski cerkvi župnikoval prvi ljubljanski škof Ziga Lamberg in kjer se je pred 60 leti rodil 29. ljubljanski škof dr. Gregorij Rožman.

Glavno poslopje novega Baragovega semenišča v Ljubljani.

† Dekan Gregorij Potokar

Dne 19. svečana 1943 je odšel po večno plačilo v bolnišnici sester Milosrdnic v Zagrebu po hudi bolezni g. duhovni svetnik g. Gregorij Potokar, dekan Saleške doline in župnik pri Sv. Martinu pri Saleku. Zaslužnemu duhovniku bodi Gospod obilen plačnik!

† 82 letni Jurij Zrimšek

Iz Dobca pri Begunjuh: »Privoščimo dobro besedo mrtvim in se včasih govorili modri mošje. Privoščimo jo zlasti Juriju Zrimšku, dolgoletnemu Domoljubovemu naročniku, ki se je v visoki starosti 82 let poslovil od nas. Vse svoje življenje je ostal zvest svoji kraški zemlji, kjer si je s pridnim delom pridobil skromno domačijo. Ko je bil še mlad, se druge izvabile od doma sanje o zlati Ameriki, on pa je ostal doma in delal. Ko je prišel od vojakov, kjer je služil dragonce, je postal naslednik starega cerkovnika ter se oženil s pridno Rakičanko Elizabeto, s katero sta si postavila svojo prijazno domačijo. Rad je pripovedoval, kako si je kot otrok pridobil prvo ovčico, jagnje od nesrečne stare ovce, ki jo je bil volk ugrabil. Dobra Veča mati mu je ubogo jagnje podarila, naj zanj skrbi. Kako je potem prišel do prve kravice in koliko velikih krav je potem iz nje priredil. Postal je bistar živinorejec, ki se je držal gesla: »Boljši so majhni pa gošči dobički, kakor pa redki veliki.« Močno je ljubil tudi cvetlice, ki jih je gojil za okras oltarjev. V nedeljo je vedno prvi bil v cerkvi, kjer je kot dober pevec rad prepeval v božjo čast in se udeleževal skupnih molitev prve nedelje v mesecu. V teh časih je vsak dan z malim spremstvom prihajal v cerkev, kjer je Bogu in Mariji priporočal vse domačo vasico in Mariji v slovo zapel: »Marija, lahko noč — zdaj ti na zadnjo noč! Na svečnico je zadajkrat zapel to pesem, nakar je kmalu legel in se za vedno preselil k Mariji, ki jo je bil vse življenje tako vneto častil.

Smrt krščanskega moža

Umrl je v Predolah št. 4 v visoki starosti 84 let Perme Franc. Bil je vrl krščanski mož in skrben družinski oče. S svojo ženo Marijo roj. Zajec sta živela v lepem zakonskem življenju 63 let. Na »Domoljub« je bil naročen ves čas, odkar izhaja. Odlikoval se je posebno s svojo globoko vero v Boga in ljubeznijo do bližnjega. Za dobro delo bližnjemu je bil vedno pripravljen vse storiti. Gospod mu daj za vse dobro plačilo v nebesih. Zapusča žalujočo ženo in štiri otroke, katere naj tolaži Bog!

† Ratajčeva Rezka

Prejeli smo žalostno novico, da je umrla gd. Ratajčeva Rezka v Škocijanu pri Mokronogu, stara 75 let. Pokojna Rezka je bila sestra blagopokojnega uglednega ravnatelja škof. gimnazije dr. Antona Ratajca in sestrična že umrlega znanega misijonarja na Kitajskem o. Veselika Kovča. Kdo ni poznal daleč naokrog te blage ženice tudi med duhovniki. Bila je zelo bistroumna in je rada

prebirala naše časopise. Na »Domoljub« je bila menda naročena, odkar izhaja, in tudi na nedeljskega »Slovenca«. Zadnje leto je žvela kot begunka iz Bučke v sosesčini na Slemenu pri Vdovičevi, da se je le mogla pred smrtjo otožno ozrati na svojo in bratovo domačijo onkraj meje. Na god sv. Antona, bratovega patrona, je bil njen pogreb v Škocijanu ob obilni udeležbi pogrebcev. Naj v miru počiva na rodni zemlji, k' jo je tako ljubila in se ni hotela umakniti v tujino s ostalimi sorodniki.

Žrtve, darovane za vero in dom

Vsak dan se pred našimi očmi vrste nove vrste tistih plemenitih naših bratov, ki so bili izbrani, da so padli kot žrtve svojega prepričanja. Padli so sicer od roke bratomorila, pa niso padli s klicem maščevanja na umirajočih ustnah, marveč s molitvijo, da bi neskončno dobri in modri Bog to njihovo žrtve-tako obrnil, da bi bila v prid vsemu našemu občestvu in da bi tudi morilec postali deležni božje milosti.

Kako metliški kraj trpi od rabljev

Med tistimi slovenskimi kraji, ki so zlasti zadnje čase najbolj trpeli od komunističnih rabljev, je zlasti Metliška okolica. Tamkaj je že dolgo razvijal svoje zvičajne mreže znani zdravnik dr. Alojzij Mihelčič, z njim pa šolski upravitelj Kocbek Jože na Lokvid. Ta dva sta zbrala iz teh krajev vse, kar se je odklikovalo po krutosti in nasilnosti. Tako so strahovali bližnje in daljne kraje. Ni mogoče popisati, kaj je trpelo to ljudstvo, dokler ni na Suhor prišel oddelek legije. Ta je dolgo preprečeval razbojniško delovanje teh rdečih rabljev. Komunisti bi se bili vrhli fantov radi iznebili. Ker pa so sami za kaj takega bili prešibki, ker so se urili le v pobijanju neoboroženih žrtve, so poklicali na pomoč sebi podobne rokomavhe s Hrvaškega. Ti so prišli, nakar se je začel tisti slavni boj, v katerem je sicer padlo toliko plemenitih fantov iz legije s svojimi voditelji vred, ki pa je partizane same veljal še dvakrat več žrtve. Ko bi ne bilo fantom zmanjkalo streliva, bi Suhor postal grob partizanske sile v Beli krajini. Med drugimi, ki so padli v roke partizanom in bili pomorjeni, poleg p. Norberta in junaka Vasiljeviča, sta zlasti dva, ki ju moramo imenovati: Okora in Gale.

Slika tu zraven kaže junaškega Okora, ki je skupaj z Galletom šel v smrt, ko bi se bil lahko rešil, če bi bil hotel izdati svoje prepričanje. Oba junaka sta namreč pred rablji odkrito povedala, da sta že od vsega začetka šla v boj zoper komunistem in da sta ponosna na to.

Zdaj so partizani začeli spet krvave igre z našimi ljudmi. Ze meseca grudnia so umorili očeta in sina ljeta Ljubiniča iz Boldraža št. 5. O božiču so umorili delavca Ivana Starca iz Rosalnice št. 26. Zdaj v začetku svečana so umorili še njegovega sina, 15 let starega Starca Pavleta. — Dne 23. grudnia so odvedli in na Dragah obesili Alojzije Ivec, trgovčev ženo iz Gor. Suhorja 11. Dne 30. grudnia sta bila odvedena in nato umorjena zakonca Rudolf Golja in žena Ana, roj. Badovinac iz Dolnjega Suhorja št. 14. Čed da sta postregla v hiši dvema belogardistoma. Kmalu po novem letu je rabeljska roka pograbila 16 let staro Karolino Nemanuš, hčerko župana Leopolda Nemanuš iz Bereče vasi 30.

Dekle so že na Silvestrov dan odvedli v taborišče na Drago ter jo zasiljevali. Obdolžili so jo, da je prenašala pisma. Dekle je povedalo, da je res nelo pismo svojemu očetu, da pa ne ve, kaj je v pismu bilo. V resnici je tisto pismo dala dekletu šolska upraviteljica, ki je županu, kateri se je umaknil v Metliko, v pismo poslala šolski preračun. Dekle je za-

radi tega moralo umreti, ker je bila katoličanka in hčerka katoliških staršev. Dne 23. prosinca so v vinogradu prijeli krepkega Antona Repovca, sinja tistega Antona Repovca iz Božakovca, katerega so bili komunisti že lanskega septembra umorili. Mladci Anton je takoj po očetovi mučeniški smrti prevzel cerkvenišk službo, ki pa jo je le štiri mesece opravljal. Zdad je še on šel za očetom. Cela dva dneva so ga rablji vlačili okoli, ga bili in mučili, on pa je medtem molil in se pripravljaj na smrt. Po dvanajstih dnevih mukah so ga v Sočibah umorili. Z njim skupaj so tedaj prijeli kmečkega fanta Jožeta Pečariča iz Drašč št. 13. Tudi tega so skupaj s Repovcem dva dni mučili in potem umorili.

Poleg vseh teh umorov pa so v tem nesrečnem kraju vse izropali ter zažgali tudi cerkveno hišo pri Treh farah.

Bastičev Anton

Znano je, kako so partizani lansko poletje v Horjulu umorili horjulskega župana g. Bastiča in njegovo ženo. Njegovi sinovi so se tisto noč skrivali drugje, ker so mislili, da partizanski komunisti le nanje merijo. Pa sta padla oče in mati. Sinovi so nato organizirali odpor v vsaj okolici. Vsa družina je bila do dna srca globoko katoliška in zato trn v peti vsem Beljavim sinovom. Duša protikomunističnega odpora je bil Anton Bastič, ki je imel velik vpliv na fante. Zato so ga zasledovali, da bi ga umorili. Pa mu niso mogli do živga. Nazadnje so mu nastavili mino, ob katero se je res zadel, da ga je ubila. Bil je najboljši med dobrimi, zato tudi njegova žrtve ne bo zaman pri ozdravljenju našega naroda. Njegovim bratom in sestram izrekamo svoje globoko sočutje in prošnjo Bogu, da bi smrti Toneta Bastiča ne bila zaman.

Strahotno hudodelstvo v Škocijanu

V soboto zvečer 6. julca so komunisti pridružili v vas Poljane pri Škocijanu, kjer so izvršili tako grod in vnebovpijoč zločin, da vse dosedanje njihove grodobje niso temu zadnjemu nitu od daleč podobne.

Tamkaj je v hiši svoje matere živela 24 let stara deklica Tončka Udovič. To je bila velika reva. Bila je bistrega duha, izobražena, saj je hodila pred leti v meštansko šolo ter se še sama doma izobraževala. Pred kakimi osmimi leti pa je docela ohromela, da ni mogla več iz postelje. Vsa soseska jo je imela rada, ker se je vsem tako smilila, zraven pa je bila dobra do vseh ljudi in se z vsakim rada pogovarjala, kdor jo je prišel obiskat.

V to hišo so ponoči vdrl partizanski tolovaji ter so nesrečno hromo deklico na mestu ustrelili. Za povod tega strašnega dejanja so si ti rablji menda vzeli izgovor, da se morajo maščevati nad njenim bratom. Ko so namreč komunisti pred kakim mesecem tamkaj hoteli fante »mobilizirati«, je njen brat ušel od doma, da bi se umaknil »partizanski mobilizaciji«. Ker tedaj brata niso mogli dobiti, so prišli in sverinsko umorili njegovo hromo sestro.

Ko se je v nedeljo zjutraj po fari razvedelo, kaj so storili, je bilo vse do dna duše razkačeno. Ko je bilo v cerkvi zjutraj oznanjeno, kaj se je zgodilo s Udovičev, je vsa cerkev jokala.

Strašna so ta zla dela, ki jih komunisti izvršujejo nad ubogimi slovenskim narodom. Njihova dela kličejo v nebo. In gorje vsem tistim, ki ta dela zagovarjajo, še mnogo večje gorje tistim, ki taka dela izvršujejo ali izvrševati ukazujejo!

(Nadaljevanje na 10. strani.)

»Domoljub« je vedno dajal prave smernice Slovincem. Naroči naj ga vsaka družina v vašem kraju, ker bo vsem najzvestejši prijatelj!

POBEGI UJETNIK

PRIGODE UJETA NAPOLÉONOVEGA VOJAKA

»Torej drži, udariva!« je vzkliknil poštar. »Da ustrežem prijatelju, jo dam za sedemdeset!«

»Nerodno je to, ker ni konj.«

»No,« je rekel in pogledal na svojo uro, »zdaj-le je pol devetih. Kdaj naj bodo tukaj?«

Pa kaj hočete? Ni bilo posebno pametno, da bi si kupil voz, ko sem bil komaj deset milj daleč od hiše svojega strica, ampak na ta način sem vsaj imel voz do prihodnje postaje.

Curačao. Res, kar ustrašil sem se, tako hitro je prišlo. Tako se mogoče vedejo na Francoskem, ampak lahko rečem, takega vedenja res nisem vajen.«

»Ej, časnik je bral. Kakšen časnik pa?«

»Tukaj je. Gotovo mu je padel na tla.«

Tako rekoč je pobral časnik in mu ga podal. Bil sem popolnoma pripravljen, saj sem že vedel, kaj me je čakalo. Tedajci pa sem opazil, da so natakarku zaiskrile oči, kot da bi me spoznal. Gotovo je podobnost med nama vzbudila njegovo pozornost. Tedaj sem šele sprevidel, kako trapasto sem ravnal. Če bi mi prišlo na misel, da bi v Aylburyju poizvedoval po meni, potem so me seveda lahko povsod spoznali. Ker se je pravkar pripeljala moja elegantna kočija pred vrata, ki se mi je zljaj videla kot rdeča sprednja soba rabljevega voza, sem sredi zajtrkovanja vstal, se poslovil in oddrdal proti severu takisto hitro kot moj bratranec proti jugu, kajti vse moje upanje je bilo v nasprotni smeri in enaki brzini.

»Pri »Zelenem dragoncu« me je na pragu čakal Rowley s priljago in me takoj obsul z neokusnim čebljanjem.

»Koga mislite, da smo imeli tukaj, gospod?« je prišel brez sapa, ko se je kočija ustavila. »Rdeče suknje!« je pokimal zloveče.

»Rdeče suknje?« sem ponavljal. Bil sem tako omamljen, da izpočetka nisem razumel te besede, ki sem jo bil že tolikokrat slišal.

»Resnica,« je rekel, »rdeče suknje. Biriči, biriči iz Bow Streta! Kar dva naenkrat, in eden je bil sam Lavender. Prav dobro sem slišal, ko je eden rekel: Da, če ste pripravljeni, gospod Lavender. Vendar nič strahu; ne gresta za nama. Podal sem jima zelo važna obvestila, tako je vsaj rekel gospod Lavender in mi stisnil šest penec v roko, zdaj sta jo mahnila v Luton. Pokazala sta mi tudi lisice za zapesti, to se pravi, drugi mi jih je pokazal in mi jih tudi pritisnil na roko. Pa oprostite, prosim, gospod Anne,« je dodal in pri tem postal iz zaupljivega šolarja lepo vzgojen, spoštljiv strežaj.

No, ne bom se bahal. V resnici ne morem reči, da bi mi bil ta razgovor o lisicah kdo ve kako všeč, zaradi tega se je zgodilo, da sem ga opozoril na zamenjavo imen bolj strogo, kot je bilo treba.

»Gotovo, gospod Namornie,« je rekel in segel z roko do čepice. »Prosim lepo, oprostite, gospod Namornie, vendar sem doslej vedno pazil na to. Samo zagovoril sem se, gospod.«

»Dragi moj,« sem mu rekel resnobno, »nič ne obljublajte, samo bodite tako prijazni, prosim, da imate vedno pred očmi, da gre za moje življenje.«

Pri vsem tem mu seveda nisem povedal, kolikokrat sem se jaz bil zmotil. Moje načelo je namreč, da mora časnik vedno imeti prav.

Če je bila že kočija velika nevarnost za naju, kakšne skrbi mi je še delala torba in zlato v njej! Doseel nisem bil poznan nobenih drugih skrbi, kot vtakniti denar v šep in ga zopet izdati. Zdaj pa sem spoznal tudi breme bogastva in strah, da mi ne bi zmanjkalo. V torbi je bilo deset tisoč funtov, vendar sem jih izračunal v francoskem denarju in pri tem trpel dve sto pedeset tisoč mukt. Držal sem torbo vse božji dan v roki, ponoči pa se mi je sanjalo o njej. Po krčmah me je bilo strah iti jesti, strah me je bilo iti spat. Kadar ava šla v breg, se nisem upal stopiti iz kočije. Dostikrat sem menjaval skrivališe svojega zagnada. Bil sem dnevi, ko sem pri sebi vlačil pet, šest tisoč funtov, ostanek pa je potoval v torbi — dnevi, ko sem bil debel kot moj bratranec, ko je vse prašketal na meni, če sem se le kam dotaknil, in sem imel žepe natrpene z zlatniki, da so se mi trgali. Bil je so zopet dnevi, ko sem sit takega ravnanja ali od sramu zavoljo tega spravil vse denar tja, kamor je spadal, da je slučaj skrbel vanj kot za vse boljše reči! Resnica je, da sem dal Rowleyju prav klavren zglede vztrajnosti, pa prav nobenega zglede v svoji razsednosti.

Njemu pa je bilo kaj malo mar. Vse mu je bilo vseeno, samo da se je malo zabaval, in jaz nisem nikdar poznal človeka, ki bi to boljše znal. Življenje, potovanje in njegov mekoderamatični položaj sta mu vzbujala največje zanimanje. Kmalu pa je prav vidno vzklikla v njem želja, da bi še on

ravnal po mojem zgledu in jaz mu tega nisem mogel braniti. Prišel je celo posnemati mojo hojo. Privadil se je tudi eni moji lastnosti, da sem skomigal z rameni; toliko da sem to opazil na sebi, sem tudi že videl njega skomigati z ramo.

Z največjo naglico ava se bližala koncu najinega potovanja. Vozila ava se dan in noč in ustavila samo, da bi se okrepčala, kolikor je bilo najbolj potrebno, dočim je Alain ravnal vse drugače in z napitninami spodbujal postiljone. Jaz bi bil seveda vozil lahko še hitreje in vzel štiri konje, ker se mi je tako mudilo. Toda bal sem se, da ne bi vzbujal pozornosti. Kajti že z enim parom konj in s tistim belim slonom, to je, z rdečo kočijo — že vse preveč obračala oči nase.

21.

Pri krčmarju v Kirkby Lonsdalu.

Ustavil sem si bil ideal, ki je bil drag mojemu arcu, in ga deloma tudi dosegel. Z Rowleyjem ava bila gosposko oblečena, vesela svetlooka mladeniča in vselej, kadar ava stopila iz svoje rdeče kočije, ava se vedla kot dva ugledna človeka. Brigala ava se kot dva plemiča samo za svoje zadeve, občevala samo s seboj, in sicer s tako dostojnostjo in vljudnostjo, kot bi bila že od mladega vajenal

»Pojdite no, gospod, pojdite!«

Vedno ava rezervirano stopala skozi malo gručo pred vrati zbranih zijal in izgnila v hiši z ne žaljivim ponosom, ne da bi se kolikčak zmenila za zavist in občudovanje vseh. Bila ava v resnici prvi zglede gospodarja in strežaja, pedantično pravilna in natančna od glave do nog. Ko ava privozila do krčmarja v Kirkby Lonsdalu, se mi je bilo stordio ob misli, da bova morala pri tej krčmi zadnjikrat uprizoriti najino igro. Ampak ni šlo drugače. Morala ava se iznebiti rdeče kočije takoj in za vsako ceno. Z Rowleyjem ava morala zopet vzeti pot pod noge in v kratkem času dobiti prostor v enem ali drugem poštnem vozu, seveda zopet pod drugim imenom.

Doseel sem pokazal kočijažem, da znam biti tudi preveč velikočlunen. In tako se ni čuditi, da je zdaj stal zadnji moj kočijaž ves blaten po hlačah pred menoj in mi ponujal odprto roko s tako lakomnostjo v očeh, da so se mu tkrile. Ob misli, da se bom kmalu iznebil rdeče pobarvane kočije, sem mu stisnil celih pet gvinej v roko; ker pa je to bil prav velik znesek, je samo podžgal njegov pohlep.

»Pojdite no, gospod, pojdite! Ali se hočete počevati iz mene? Saj vem, da vam gori za petami!« je klical.

Nespametno bi bilo, če bi mu dal kaj več; ljudem bi samo razvezal jezike. Zaradi tega sem ga pogledal strogo, a smehljaje, in sem mu rekel trdo:

»Če še nimate dosti, mi dajte denar nazaj.«

Urno kot zarotnik je vtaknil gvineje v šep in začel robato, kot prostiaški Londončan, kar je tudi bil:

(Nadaljevanje prihodnjih.)

»Rdeče suknje?«

»Prosim, natakark, ali ni bil to nečak grofa Carwella, ki se je pravkar odpeljal?«

»Da, gospod. Pravimo mu grof Carwell.«

»Ej, sem si mislil. Zlodej naj vzame vse Francozel,« sem rekel.

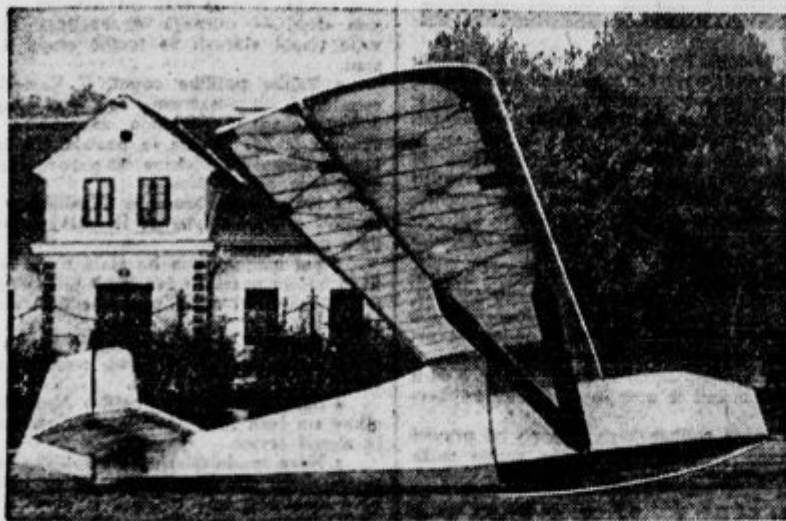
»Imate prav, gospod, popolnoma prav. Ni jih mogoče primerjati z našim starim plemstvom.«

»Bil slabe volje?« sem dejal.

»Bil, gospod. Grdo se vede ta grof,« je pritrđil natakark. »Je sedel zjutraj pri zajtrku tukaj in bral časnik. Pri tem, gospod, je nameril na kakšno politično poročilo — ali pa je tudi šlo za konje — pa je udaril s pestjo po mizi in naročil

Brez motorja letimo

Konec.

Vadniška jadrilica »Inka«, prva slovenska konstrukcija.

letenje se imenuje pobočno jadranje. Ko dobí jadrlec povelje za pristanek, zaokrene letalo proti vetru, t. j. pravokotno na pobočje in se prične polagoma spuščati proti dolini, kjer nato pristane.

Ko obvlada jadrlec dobro pobočno jadranje, tedaj ima že eno željo: da bi šel na »potovanje«. Potovanje je daljinski let, kajti deset, celo več sto kilometrov daleč s pomočjo gorkih struj; gorkih vzgornikov. Gotovo ste že opazili, da v vročih poletnih dneh zrak migota od vročine. Ako so taka mesta precej velika, tedaj se gorki zrak dvigne (ker je lažji) in se dviga vedno više, dokler ne pride do mrzle zračne plasti, kjer se gorki vzgornik spremeni v velik bel, kopast oblak. Ako se letalcu na ta ali oni način posreči priti v tak dviga-joči se gorki vzgornik, prične v njem krožiti in se dvigati. Ko pride do vrha vzgornika, do belega kopastega oblaka, si poišče drug vzgornik, ki ga pozna po tem, da je nad njim zopet bel kopast oblak. Tedaj usmeri svojo velezmotno jadrilico proti njemu, obenem pa drži polagoma proti zemlji. Ko doseže vzgornik, letalo prične zopet krožiti in se dvigati. Ko doseže vrh, poišče jadrlec nov vzgornik in tako leti dalje. Ako je precej kopastih oblakov, je skoraj gotovo, da je pod vsakim gorak vzgornik, če le ne piha premočan veter. Tako je mogoče »potovanje« tudi brez motorja na letalu. Drugi način »potovanja« pa je mogoč z nevihto. Pred fronto oblakov nevihte se topel zrak vzdiguje, ki ga mrzel zrak pod oblaki, kjer pada dež, izriva navzgor. Tako imamo ob fronti oblakov gorki vzgornik. Jadrlec jadra ob »pobočju« oblakov kakor ob hribu, obenem se pa z oblaki (nevihto) pomika naprej. Pri tem mora pa paziti, da ne zaide v oblake, kajti tu ni vzgornika, temveč navzdolnik, ki pada strmo proti zemlji in iz katerega se je zelo težko rešiti. Seveda zahteva oba način jadranja izvrstnega jadrilca, obenem pa izvrstno jadrilico. Za take polete uporabljajo velezmotne jadrilice.

Ko začetnik obvlada letenje v ravni črti, prične izdelati prvi praktični izpit. Leteti mora najmanj 30 sekund (okoli 60 m višine). S tem naredi »A« izpit. Za drugi »B« izpit, leti z vrha hriba petkrat v obliki črke »S« najmanj eno minuto, za tretji »C« izpit mora jadrati ob pobočju najmanj pet minut. Pri prvih dveh izpiti leti učenec s šolskim vadniškim letalom, medtem ko leti za »C« izpit z bolj šim vadniškim ali prehodnim letalom. Nato sta še dva izpita: »Srebrni C« in »Zlati C«. Za prvega zahtevajo od kandidata pet ur pobočnega jadranja (en let), in v drugem letu mora preleteti razdaljo najmanj 50 km in doseči 1000 m višine nad startom. Za zlati »C« pa zahtevajo: 300 km dolg polet iz dosega 3500 m višine. Oba izpita delajo z velezmotnimi jadrilicami s pomočjo gorkih vzgornikov ali neviht. Za vsak izpit pa prejme letalec tudi znak, ki ga s ponosom povsod nosi. Jos.

Tovariši ob vrvi gredo naprej, nato tečejo in ko pilot vidi, da je gumijasta vzletna vrva dovolj natega, da zadnje povelje. Tovariša na repu spustita rep, letalo prične dreti, učitelj izpusti kriko in letalo se nekoliko vzdigne, nakar v blagem loku prične dreti proti zemlji in končno pristane. Tovariši pridejo za njim, pilot se odveže, letalu postavijo kolesa in ga vlečejo na prejšnje mesto, nakar prično pripravljati za vzlet drugega pilota. Ko pridejo vsi po enkrat na vrsto, gredo nekoliko više na hrib, seveda, ako so vsi dobro leteli. kmalu pa začne pihati veter, učitelj da povelje za odhod. Začetnikov premočnemu vetru ni zaupati;

mirno leti proti vetru k zemlji. Ko pristane na zemljo, gredo tovariši ponj. Eden skrbi za kolesa, katera podstavijo letalu, drugi pa za konja. Ko pridejo do letala, ga postavijo na kolesa, pilot privzdigne rep in za rep letala zaprežejo tudi konja in ta potegne letalo na grič. Ko pridejo do učitelja, odprežejo konja, raztovorijo letalo, in vzlet se vrsti za vzletom, dokler ne pridejo vsi na vrsto in dokler piha veter. Opoldne gredo kosit, le eden ali dva varujejo letalo pred vetrom, popoldne pa nadaljujejo. Proti večeru pa prepuste letalo začetnikom, in ti pod hribom, skoraj na ravnem terenu nadaljujejo svoje jutranje šolanje do teme. Ako piha

»Velezmotna jadrilica vrste »Meise«, namenjena za olimpijska tekmovanja.

ker jih lahko previsoko dvigne, zgube oblast nad letalom in posledica je — lom letala. Letalo puste pod hribom pričrščeno v zemljo, da ga veter ne prevrne, in razbije, nakar gredo zajtrkovat. Medtem pa srečamo že drugo skupino jadrilcev, ki so že prejšnje leto leteli. Letalo, ki so ga pustili začetniki pod hribom, odvlačejo na polovico hriba, ki je ves gol in ga postavijo proti vetru. Zopet se ponovi pri vzletu leta slika kot prej; na zadnje povelje pilota drži letalo nekaj metrov po zemlji, potem se vzdigne in ko pride nad tekoče vzletno močvirje, odpade od letala, oziroma kaviža, vzletna vrva, ki je prav za prav velika frača. Letalo lepo

popoldne močan veter, pridejo izkušeni jadrilci na svoj račun. S konjem vlečejo vadniško jadrilico na najvišji goli hrib v okolici, potem se izvrši vzlet. Ko je veter dvignil letalo visoko nad pobočje, pilot letalo tako okrene, da leti vzporedno z grebenom hriba. Ko pride do konca grebena, zaokrene letalo nazaj in leti do drugega konca hriba, nakar se to ponavlja, dokler ne dobi učiteljevega povelja za pristanek. Pri tem letanju ob pobočju se letalo vzdiguje vedno više, ako piha stalen veter, ali pa se polagoma spušta, dokler se veter ne ojači. Ker piha veter v pobočje, se odbije navzgor, odbiti veter ali vzgornik drži in dviga letalo v zraku. Tako

V rožah je zdravje

Topol, jagned — populus nigra je visoko in vsem znano drevo. Meseca marca nabiramo listne popke še predno se odpro in jih posušimo na zraku.

Listni popki ženo na vodo in pospešujejo potenje. Kot nalivek 20 g na pol litra vrele vode jih rabimo za bolezní mokril, pri kožnih izpuščajih, putiki, revmatizmu in bronhijalnem katarju.

Mešanica listnih popkov in skorje da odlično zdravilo pri trešljiki, obenem zdravi tudi revmatizem in ishias.

Oglje topolovega lesa priporočajo nekateri kot sredstvo proti bljuvanju, napenjanju in zgagi. Zdravi tudi pokvarjen želodec.

Topolovo mažo, ki prijetno diši rabimo kot lepotilno sredstvo, pomaga pa tudi pri ozeblinah, razpokani koži, opeklinah, vnetjih, oteklinah, zlati žili in revmatizmu.

Topolovo mazilo napravimo iz 1 dela svežih in zmečkanih popkov in 2 delov svinjske masti. Oboje kuhamo nalahko pri majhnem ognju, nakar precedimo. Ako želimo, dodamo nekaj dišečega olja.

d Vreme v svečanu. Letočni svečan se je začel in končal z lepim vremenom. Prvi dan je zaznamoval jutranjo temperaturo +6,7 stopinj Celzija. Zadnji dnevi so bili pomladansko topli, tako da je bila 25. svečana dosežena najvišja dnevna toplota +15,6 stopinj Celzija. Dne 12. svečana je zjutraj kazal toplomer —4,6 C, ko je bila lani ta dan —17,6 stop. C, na prostem celo —23 stopinj. Letočni svečan nam ni prinesel hujšega mraza.

